

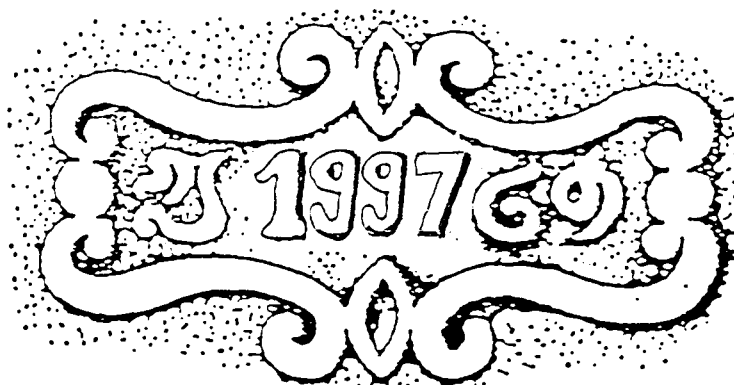
PULA

# Nácsihegyi Tükör-Spiegel

VIII. évfolyam

1. szám

Pula, 1997. július 26.



*Pula, Nácsihegy 1997*

---

*"Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni felelem és tisztesség."*

Megjelenik: MINDEN ÉVBEN JÚLIUS UTOLSÓ SZOMBATJÁN

Kiadja: A NÁCSIHEGYI BIRTOKOSOK BARÁTI KÖRE

Főszerkesztő: REMÉNYI ANTAL

Művészeti szerkesztő: NAGYPÁL SZABOLCS

Felelős szerkesztő: NAGYPÁL GÁBOR

## ÜNNEPEK ÉS HÉTKÖZNAPOK

Immár tizedik alkalommal rendezzük meg az Ignác-napi Náczihegyi napot. Az eltelt évek során a község szélesebb lakossága is megszerette, és magáénak érzi ezt az ünnepet. Elkerült a hegy ünnepének híre Pulán kívül tágabb körbe is. A szomszéd községek lakói és a messzebb élő, de Pulával valamilyen kapcsolatban levő barátaink már tavasszal érdeklődtek: – Lesz-e idén is Náczihegyi ünnep? Bízom benne, hogy erre a kérdésre a válasz egyre inkább magától értetődő igen lesz az elkövetkező években is.

Mégsem az ünnepi eseményekkel kívánok foglalkozni, hanem élve az alkalommal, beszámolnék a község hétköznapijairól, a képviselő testület munkájáról is. A múlt év decemberében tartott közmeghallgatás óta eltelt időszakban sikerült néhány dologban továbblépni, de sajnos vannak megoldásra váró problémáink is még jócskán. A Faluház hátsó részére, magastető ráépítésével megszűnt a korábbi beázás, de az első, utcafronti résszel is kellett valamit tenni. Az eredeti Krizsán-féle tervet, azaz ide is magas tetőt építeni, nem tudjuk belátható időn belül saját erőből megvalósítani. Ezért ennek a résznek a tetejét leszigeteltettük, és a bádogozást megjavítottuk. Ezzel együtt elkészült a buszmegálló tetőszigetelése is. A meglévő mellékhelyiségek is teljes felújításra kerül-

tek. Elkészült a belső festés, nyílászáró javítás is. Még ebben az évben szeretnénk a homlokzatot kijavítani és az épületet kívül újrafesteni, kívül-belül mázolni.

A másik „nagy fa”, melybe az Önkormányzat belevágta a fejszét, a bolt és az italbolt megvásárlása. Mint ismeretes, a tavasszal tartott Áfész-gyűlésen vetődött fel, hogy a község lakói számára nem kielégítően működik a két kereskedelmi egység. Az ezt követő tárgyalásokon nyilvánvalóvá vált, hogy a szövetkezet a községekben lévő egységeitől meg kíván válni. Mivel a Faluházban 1/3 részig az Áfész is tulajdonostárs, ezért, hogy elkerüljük az esetleges más idegen tulajdonos bekerülését, úgy döntöttünk, hogy megvásároljuk ezt a részt. Így a község teljesen szabadon rendelkezik az egész épülettel. Természetesen a döntést nagyban befolyásolta, hogy szeretnénk a helyi lakosságnak megfelelőbb ellátást biztosítani. A megvásárolt kereskedelmi egységeket bérletbe kívánjuk adni, de itt az elsődleges szempont a jobb helyi vásárlási lehetőség, és nem a bérletből származó bevétel.

Május elején községünkben járt egy svájci önkormányzati küldöttség, három napig egy 650 lelkes, Schanf nevű település polgármestere és felesége volt a vendégünk. Az összesen 27 fős delegáció olyan területről érkezett, ahol

már hetven éve nemzeti parkot hoztak létre és majdnem kizárólag az idegenforgalomból és falusi turizmusból élnek. Már az ittlétükkor elmondták, de a visszautazás után küldött levelükben is kiemelték, mennyire tetszik nekik a községünk, milyen nagyra értékelik az itteni emberek vendégszeretetét. Reméljük, a most bontakozó kapcsolat mindkét oldal számára gyümölcsöző lesz.

Újjászerveződött a pulai Polgárőrség is, megelőzendő a mostanában egyre sűrűbben előforduló bűncselekményeket. Ezúton is megköszönöm azoknak a munkáját, akik szabadidejüket, éjszakáikat feláldozzák a többiek nyugalma érdekében.

Már a svájci látogatás kapcsán is el lehetett volna mondani, milyen jó dolog az, hogy egy ilyen méretű településnek olyan táncscsoportja van, akiknek ügyességét nem csak nálunk lehet megcsodálni, de más helyekre is meghívják őket. Mint például az Óvoda 100 éves évfordulója alkalmából tartott ünnepségre, ahol két alkalommal is felléptek. Jól szerepelt csapatunk a Monostorapátiban tartott „Európa nap”-on megrendezett vetélkedőn is; több, nálunk jóval nagyobb települést is megelőztünk, kis szerencsével a negyedik helynél is előbbre kerülhettünk volna. Nem sikerült továbbjutni a telefon és a gáz ügyében, bár szóbeli ígéretünk van a

Bakonyteltől, hogy még az idén bekötik a pulai igénylőket is. A csatornázás, szennyvízelvezetés dolgában talán ismeretes, hogy a belga kormány és a megyei Önkormányzat által tervezett, Dörögdi-medencével közös megoldás nem sikerült. Így célszerűbb, ha a már meglevő nagyvázsonyi szennyvíztisztítóhoz történő kapcsolódást próbáljuk előtérbe

helyezni. Ebben az irányban előzetes megbeszéléseket folytattunk a Bakonykarszt Rt illetékeseivel. Az idei évben a csatornázási terveket kell elkészíttetni, mivel minden pályázati lehetőség előfeltétele ennek megléte. Tovább szeretnénk folytatni együttműködésünket a Dörögdi-medence településeivel, részt kívánunk venni a közös programokban, ren-

dezvényekben. Végezetül meg akarom köszönni mindenkinek a munkáját, aki részt vett a községünkért végzett közös munkában, ennek a rendezvénynek a megszervezésében, lebonyolításában, és kívánok jó szórakozást a Náci-hegyi napon és az azt követő Svábbálon!

Kertész Lajos  
polgármester



“Ó, mi boldogság hazát bírni” – írta 1839-ben Vajda Péter, a Vanyolán született jobbágyfiú, a későbbi író, újságíró, pedagógus, honismereti kutató a hazáról készült tanulmányában. Vajda a jól ismert reformnemzedék tagja volt, ki az elsők között írta le a korszerű nemzetfogalmat. Megállapítása ma is érvényes, s ez ünnepen – mely egybeesik a honfoglalás 1100. évfordulójával –, érdemes fölidézni. Azt írja a hazáról: “te édes anya vagy, te bölcs atya vagy, te gondos oktató vagy, te gondos törvényhozó vagy”; s ehhez hozzátesszi: “haza, te az isteni jótékonytságot ábrázolod kicsinyben”.

Utána sokan és sokszor leírták a haza fogalmát, s a több szából most és itt csak néhányat szeretnék idézni. Mi a haza? – kérdezi egyik költőnk, s a válasz: “Minden, amit a szem belát / Itt e föld, mely kenyeret ad / E folyók tele halakkal / E szőlőhegyek falukkal / Ez a haza” (Majthényi Flóra).

Vagyis ez a föld, hol nekünk élni adatott, s ezt védtük századokon át akkor is, ha néha mostohagyermeki voltunk. Milliók tartották meg Veres Péter intését: “Ez a föld itt a tiéd, tartsd hát erősen, magyaram. Ha nem lehattél benne szálfá, legyél hát cserje, vagy legyél csak gyom.” Védték, oltalmazták ösünk, mert érezték, hogy ide tartoznak, ehhez a szűkebb s tágabb tájhoz, mely az övék. Érezték egy különös érzést,

melyet a hazaszeretet fogalmával határozhatunk meg, s ez tartotta meg 1100 évig a magyar hazát, s ez érzelem köti e tájhoz a pulaiakat, kiknek ősei 250 éve telepedtek meg e faluban, e “szőlőhegyek” között, s ennek emlékére gyűltünk itt össze most a Náczihegy bejáratánál.

E szép ünnepen azonban föl kell tennem a kérdést, hogyan állunk ma a hazaszeretettel, él-e ma az egész magyarságban ez érzés? Kérdésem lehetne költői is, de választ is adhatok rá. Sajnos, lábadozik. Vannak, kik elavult fogalomnak, túlhaladott érzelemnek tartják. Ennek elsődleges oka az elmúlt rendszer évtizedei alatt hirdetett ideológia. Azon ideológia, mely a nemzettudat helyett az internacionalizmust, a bűnös nemzet, az utolsó csatlós fogalmát súlykolta belénk. Az okok között ott van ama tény is, hogy rendelettel oszlatták föl azon egyesületeket, közösségeket, melyek évszázadokon át ápolói, hagyományozói voltak a hazafias érzelemnek, a hazaszeretnek, a történelmi múlt ébrentartásának.

Az egyesületi mozgalom Széchenyi István kezdeményezésére indult meg hazánkban, az 1827-ben alapított Nemzeti Casinó létrehozásával. Pár évtized alatt elterjedt, s az 1872-es fölméréskor már négyezer egyesület volt hazánkban. A történelmi Veszprém megyében százhusz körül volt a számuk. Az 1989-es egyesületi

törvény óta újra élnek az országban és megyénkben is a civil közösségek, s ezen újra létrejött szervezetek, baráti egyesületek, baráti körök kutatják a szűkebb haza, szülőföld múltját, létrehozzák a helytörténeti gyűjteményeket, községi monográfiákat, s kisebb-nagyobb történeti tanulmányokat jelentetnek meg. A Pulán létező Náczihegyi Birtokosok Baráti Köre volt kilenc évvel ezelőtt a múlt föltárásának s az évenkénti megemlékezéseknek kezdeményezője. Munkásságuk nyomán jelenik meg azóta a Náczihegyi Tükör-Spiegel, jelent meg ez évben Pula története, s nyílt meg most a helytörténeti kiállítás. Az újraéledő egyesületeknek ma sem lehet más föladatuk, mint mit másfél évszázad óta folytattak: föltárni a múlt értékes hagyományait, ezeket minél szélesebb körben ismertté tenni, megszerettetni a szülőföldet, s ezen keresztül a magyar hazát, megvédeni s folyamatosan gyarapítani értékeinket. Vallom, egyesekkel ellentétben, a múlt nem egy vödör hamu, mit ki kell önteni, hanem egy oly alap, melynek megbecsülésére épülhet csak a jelen, s kié a múlt, azé lehet a jövő is. Vallom azonban, Illyés Gyulára hivatkozva, hogy a múltat is ápolni kell, különben elvész.

A múltápolás, s egyben a jövőépítés ékes példája, mi e napokban folyik Pulán, s ehhez kívánok kitartást, jó munkát a pulaiaknak.

A közérdekű közlemények kihirdetése korábban a falvakban (de a mezővárosokban is) dobolással történt. A települések lakossága így értesülhetett az őt érintő hatósági rendelkezésekről, közigazgatási határozatokról és a közérdeklődésre számot tartó hírekről. Pulán is több évtizeden át ez volt a „közhírré tétel” módszere. A kisbíró (a tanácsi időszakban a hivatalsegéd) a henger alakú fémre kifeszített (leginkább kutya-) bőrös ütőhangszerrel, a dobbal járta végig a falut. Az utca bizonyos pontjain a dobot ütemesen verve hívta föl magára, ill. a közleményre (hirdetményre) a figyelmet. A rövid dobpergés után az utcára siető és hallótávolságra álló lakosságnak felolvasta a rábízott szöveget. A dobolást az elmúlt évtizedekben egyes községekben a hangszórók (hangoshíradók), Pulán pedig a nyolcvanas évek végén a hirdetőtábla váltotta föl.

Az 1963. évi dobolási szövegek iratgyűjtőbe fűzött példányai megmaradtak. Bár ez az iratköteg a gyűjtés és megőrzés pontosságát bizonyítja, mégis feltűnő, hogy voltak olyan viszonylag hosszabb időszakok, melyekről nincs dobolási szöveg. Ez annál is inkább érdekes, mivel nem ritka a 2, 3, 4, de van 5 egymást közvetlenül követő naponkénti dobolás. (Netán elveszett néhány irat?!) Harmincnégy évvel ezelőtt – a meglévő hirdet-

mények tanúsága szerint – 126 alkalommal összesen 197 hirdetés hangzott el. A hirdetések kiadója 1/3 részben a községi tanács vb., fele részben a helyi „Eger-völgye” Mgtsz, s a többi esetben (17%) más szervezet. A hirdetések közzététele a helyi tanács jogköre volt. Saját esetben ezt aláírással (a vb-elnök vagy a vb-titkár) hitelesítette, más szervezet esetében pedig a tanácsi vezetők ellenjegyzésével történt. (Előfordul az aláírások hiánya.) A tanácsi hirdetések a lakosság egészét, legalábbis annak a többségét érintették. A községi tanács vb. hirdetései száma tárgyukat tekintve vegyes képet mutat. Az 1963. évi választás három alkalommal, a magasabb szintű tanácsiak (járási vb-elnök, megyei tanács tag) fogadóórája ugyancsak három alkalommal szerepel. Falugyűlésre három, egyéb – az egész községet érintő – megbeszélésre egy alkalommal szólították a lakosságot. Három alkalommal szerepelt a kultúrház építése falugyűlésen. Érdekes, hogy a volt iskola (ma Kriszán-ház) és a volt tanácsi háza (helyén ma Kertészék háza) közötti domboldalon épült volna meg a kultúrotthon. Ez a terv azonban később módosult.

Úgy látszik egy ilyen kicsi faluban is elmaradhatatlan volt – a dobolási szöveg szerint – az április negyedik és november hetedik „ünnepi”

tanácsülés.

Az adóval (bevallás, befizetés) kapcsolatos hirdetések száma 13! Egészségügyi (kórosvos, fogorvos rendelése, szabadsága, tanácsadás, oltás tüdőszűrés) témájú 12, s az állategészségügyié (eboltás, sertésoltás, mesterséges megtermékenyítés) 12 alkalom. Van a hirdetések között hólapátolásra, ároktisztításra szólító (3), gyümölcsfa-tisztogatásra fölhívó (2). Katonai témájú 5 (hadgyakorlat, éleslövészet). A rendőrség körzeti megbízottja kétszer várta fogadóórára a lakosságot.

Kulturális rendezvények a dobolási szövegek alapján: ún. ismeretterjesztő előadás 8 alkalommal, ebből – sorozatként – a község és környékének történetéről Harmath István tanár úr 4 előadást tartott. (Megint érdekesség! Egyik ilyen előadás után hozta el Leitold János (1925) a Náczihegy szabályzatát és a szőlőhegy jegyzőkönyveinek gyűjteményét.) A községi tanács vb. hirdette, Deutscher Kalender rendelhető, majd hamarosan annak megérkezését jelezte. A helyi iskola igazgató-tanítója a beiratás, az évnitó és a karácsonyi ünnepély időpontját tette közzé.

Egy az akkori korra és felfogásra jellemző szept. 20-i hirdetés másolatát a cikk után közöljük. (Megjegyzés: akkoriban csak egy tv-készülék volt a faluban a kultúrotthonban, s a tapolcai

út még nem épült meg!)  
A falu állattartását dokumentáló dobolási szöveg: pásztordíj-szedés május 12-én. Fizetendő: 1 anyasertés után 7 kg búza és 30 forint, vagy 58 forint. Egy tehen után ugyanennyi. Megj.: akkor még volt a faluban egy szarvasmarha- és egy sertéspásztor (csordás vagy tehenes és kanász).

A nem a helyi tanács és más szervezetek által közzétett hirdetések is eléggé vegyesek. Országos állat- és kirakodóvásár hirdetése: Nagyvázsony, Ajka, Kapolcs, Köveskál. (Hja! Akkoriban még bőven volt állat a faluban!) Tűzoltóság 2 alkalommal (tűzgyújtási tilalom, tűzvédelmi szabályzat), pénzügyőrség 4 alkalommal (borforgalmi adó, borkészlet bejelentése, ellenőrzése – Ha beszélni tudna a Náczi-hegy!!!), a helyi Vöröskereszt szervezet 1 alkalommal (vezetőség választás), a földműves szövetkezet két alkalommal (taggyűlés, baromfi- és tojás átvétel) „értesítette” a lakosságot. Az MSZMP helyi szervezete (ilyen is volt!) 3 alkalommal (esti oktatás, a választásokkal kapcsolatos előadás, nőgyűlés) várta a község lakóit.

Az 1963-as esztendőben az „Egervölgye” néven 1959 tavaszán – a nagy, országos „nagyüzemesítés” során alakult pulai mgtsz ötödik évében járt. A tagok értesítésére, mozgósítására a tanácsi hirdetési rendszer, a dobolás látszott legalkalmasabbnak. A vezetőség által kiadott hirdetések tartalma is mutat-

ja, hogy a tsz-be kényszerített emberek nem érzik magukénak a közöst, és nem azonosulnak a kolhoz mintájára működő gazdasággal. Az öt év alatt a tsz munkaszervezete sem alakult ki igazán. Az állatgondozók és a fogatosok ugyan végezték munkájukat, de nemcsak etetésből-itatásból, fejésből, s nemcsak szántásból-vetésből, fuvarozásból állt a munka. Az ún. „gyalogosok” kicsi csapatát nagyrészt idős férfiak és asszonyok alkották. A közöshöz való viszonyulást a munkaelosztáson való megjelenésre, a konkrétan megnevezett tevékenység elvégzésére, valamint a tagoknak kimért és kötelezően végzendő mezőgazdasági munkára (kapálás, kaszálás, gyűjtés, terménybetakarítás, stb.) szóló közlemények nagy száma is érzékelteti. A tsz által kiadott összes hirdetés (98) több mint fele (54) foglalkozott e témában. Ebben a számban benne van a családtagokat, a nyugdíjasokat és az iskolai tanulókat érintő dobolások száma is. Minden valószínűség szerint a közgyűléseken is erről a legnagyobb gondot jelentő témáról esett a legtöbb szó. A „rendes” közgyűlésre szóló „meghívások” száma négy, a rendkívüliekre pedig három. Egy esetben – a takarmánymaszkálás tárgyában – megbeszélésre szólt a hívás. Határozott tiltást tartalmazó hirdetések száma hat, ezek közül 2-2 a szalmahordást és a libák szabad kóborlását, s 1-1 a közös répa levelezését és az ugyancsak közös kuko-

rica ritkítását tiltja. Érdeemes megjegyezni, hogy akkoriban még sok volt a háztáji- és magángazdaságban tartott állat (tehen, koca, hízó, malac) s alig volt ház, ahol 10-12-15 lúd ne lett volna a tyúkfélék mellett.

Nemcsak munkára kötelező és hívó hirdetményeket bocsátott ki a tsz vezetősége. A munka ellenében járó (pénzben és terményben kiadott) járandóságok, bérek és más kedvezményezettségek kiszolgáltatása is hirdetésre kerültek. Ilyenek: zárszámadási fizetés, munkaegység-előleg, földjáraadék, búza, rozs, árpa, mák(!), pálinka (100 munkaegységre másfél liter), abrak-takarmány, törek, zsúp, különféle prémium (takarulási, kukoricaszedési). Több ízben kedvezményes húsvásárlásra (szarvasmarha, sertés, birka) volt lehetőség. A kaszálásra alkalmas gyep és a fáról szedhető alma árverés útján volt vásárolható. Az ilyen jellegű hirdetések az egynegyedét teszik ki az összesnek. Ebbe a körbe tartozik két feltétlenül megemlítenő is: kirándulás Hévízre és aratási áldomás. A kirándulás ebéddel tagoknak és gyerekeknek díjtalan, családtagoknak az útiköltség 10 Ft, s az ebéd 15 Ft.

Hosszan lehetne még „értekezni”, más-más oldalról megközelítve, a harmincnégy évvel ezelőtt keletkezett pulai hirdetésekéről. E fontos kordokumentumok tanúskodnak és beszélnek az érdeklődőknek.

Pula, 1997. július

## 1963-BAN KIDOBOLT HIRDETMÉNYEK

Hirdetmény.

A Temezőnővetheséi vendégsége értesíti a tagoságot.  
hogy vasárnap délután 17-órától asztali adomán-  
yoz a mojavhelyiségben.

Pulc, 1963. június. augusztus. 3.

Laudner József  
Kisbaltai Széchenyi-klub elnöke  
Pulc 1963. aug. 3.

Komáromi László  
Tsz. elnök.

Hirdetmény! 1963. szept. 20-án.

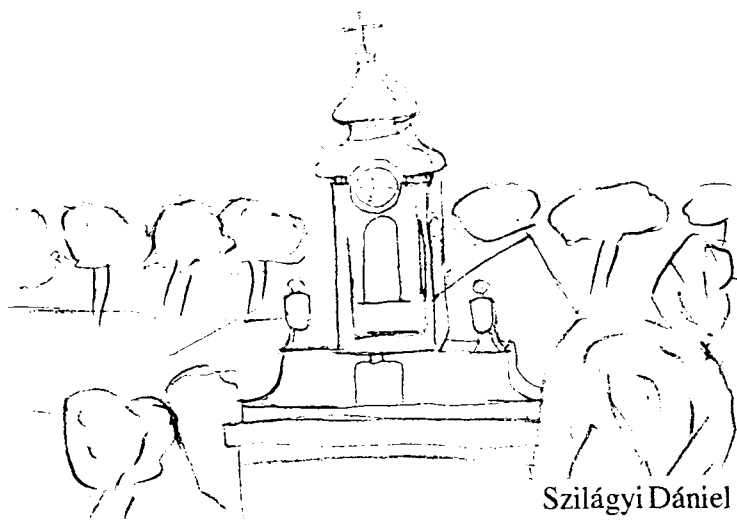
- 1./ Községi Tanács 32/1963. számú határozata alapján felhívja a szülők figyelmét, arra, hogy gyermekeik magatartására és viselkedésére nagyobb gondot ügyeljenek fel.  
Ne engedjék meg, hogy a televízió adásait 8 óra után látogassák.  
Testi épségükre való vigyázásra figyelmeztessék őket, az autóbuszmegállónál ne rendetlenkedjenek, ne szaladgáljanak a közlekedő gépkocsik előtt.  
Kérjük, hogy ezen felhívásnak ~~mindenk~~ saját érdekében tegyen eleget.

Eng.  
Laudner József  
vb. elnök

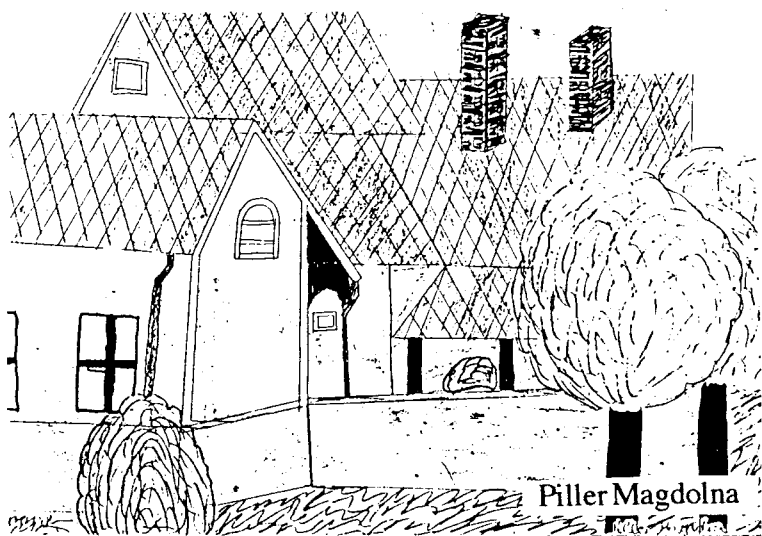
Kisbaltai Széchenyi Klub  
Pulc 1963. Szeptember 20-án

120

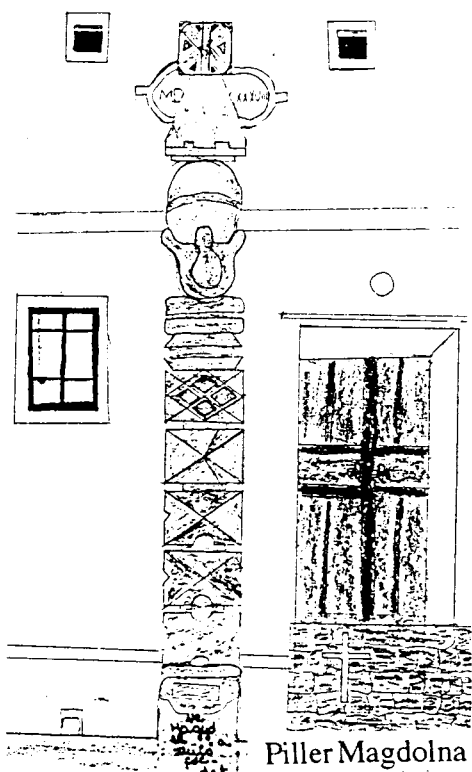
# PULAI GYEREKEK TÁRLATA



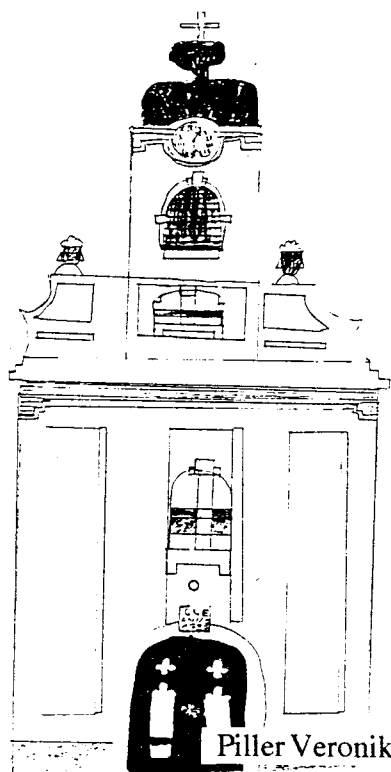
Szilágyi Dániel



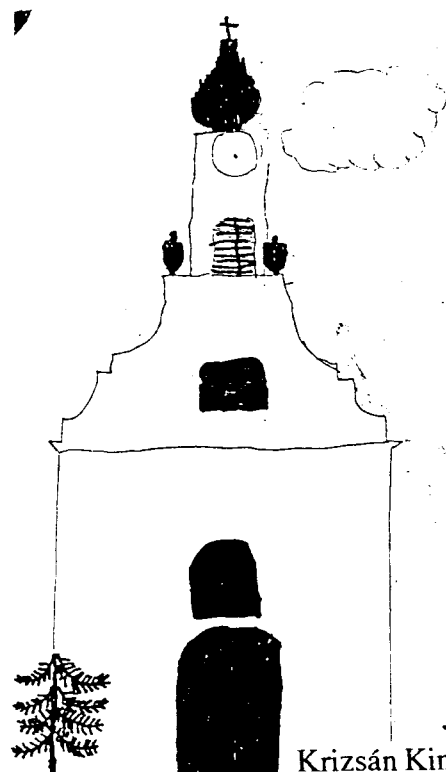
Piller Magdolna



Piller Magdolna



Piller Veronika



Krizsán Kinga



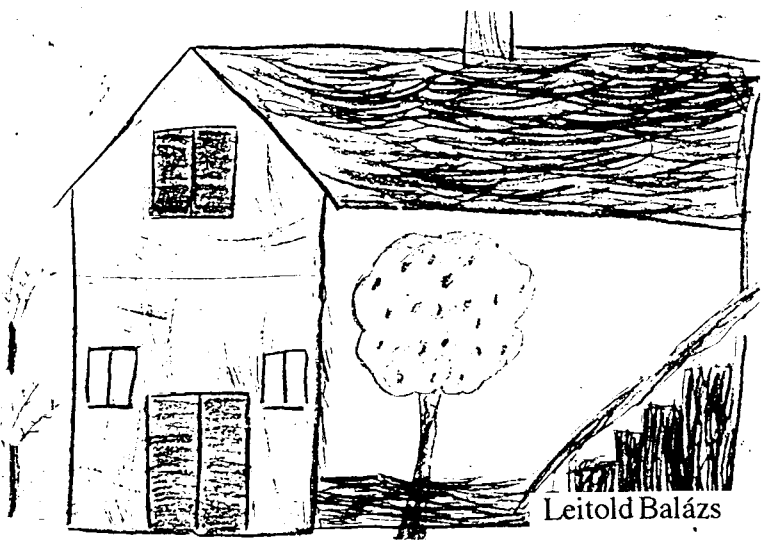
Vers Zsófia (6 éves)



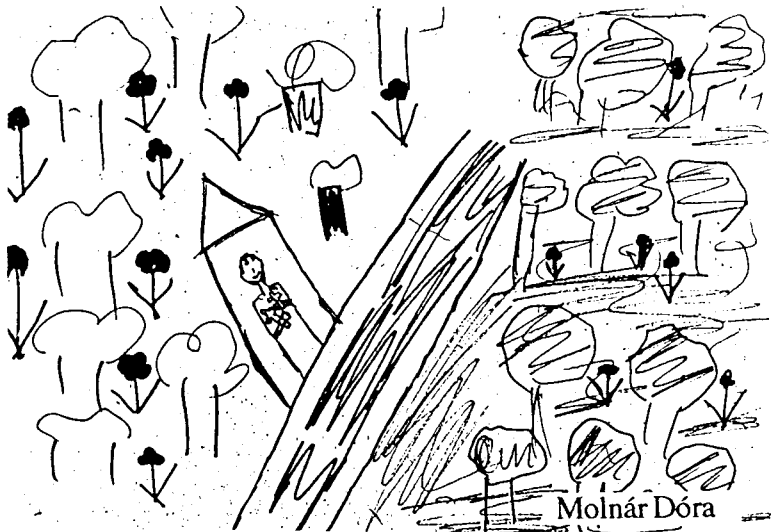
Vers Kristóf (4 1/2 éves)



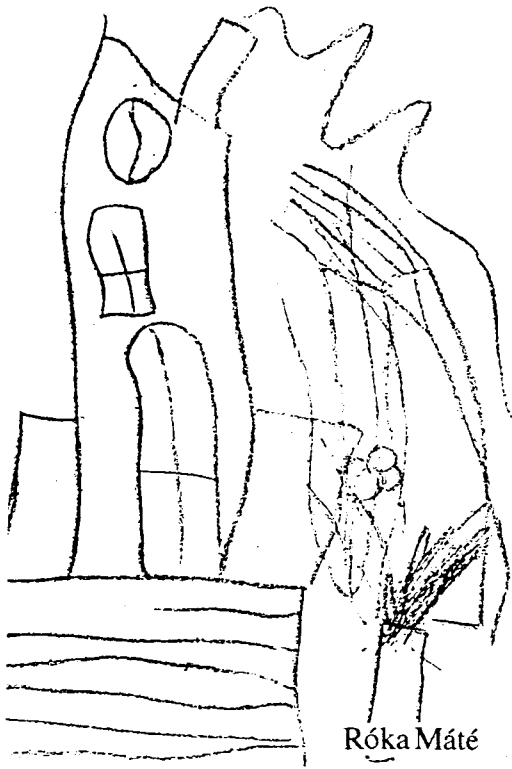
A nagyszerű rajzpályázat képei színesben természetesen még szebbek!  
 Gratulálunk minden résztvevőnek!



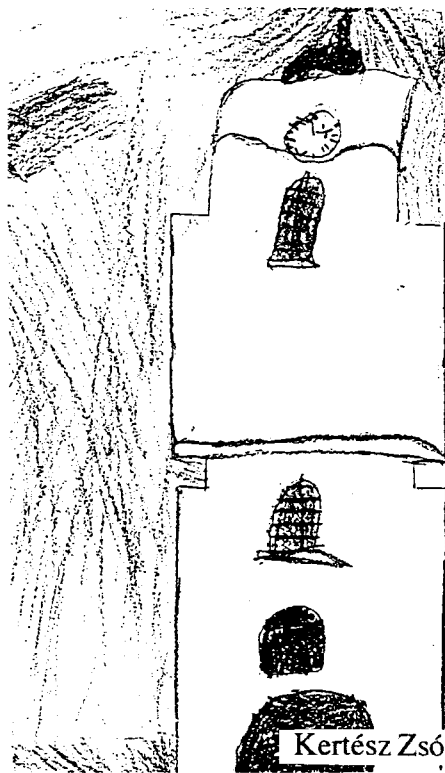
Leitold Balázs



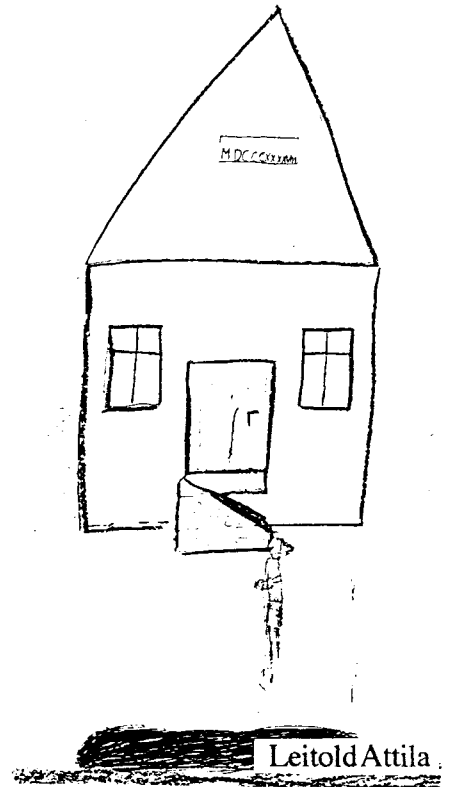
Molnár Dóra



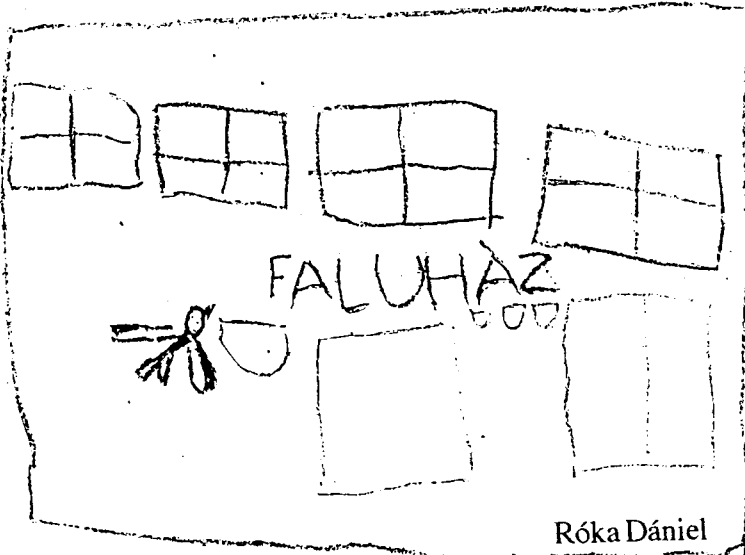
Róka Máté



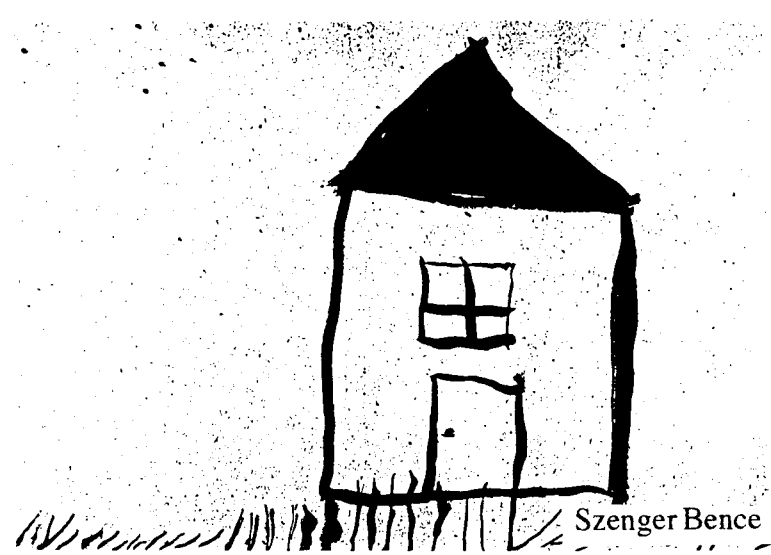
Kertész Zsófia



Leitold Attila



Róka Dániel



Szenger Bence



## KILENC FALU EZÜSTMISÉS PLÉBÁNOSA (Legfőbb értékünk a család)

Nádor István riportja



*A község lakosainak átlag-életkorához képest fiatal plébános szentmisézik Pulán, s ad szentbeszédiben útravalót a Náczihegyről is gyarapodó számú híveknek vasárnaponként. Nem pályakezdő, hisz a veszprémi érsek nemrég köszöntötte Deák Ákos plébánost pappá szentelésének negyedszázados fordulóján.*

– Ahhoz, hogy az emberek magukévá tudják tenni a kereszténység gondolatkörét, meg kell újulnunk a vallásos életben is. E megújulás nem képzelhető el anélkül, hogy a régi hagyományokat, legalább is markánsabb részüket, föl ne elevenítenénk, s ne ragaszkodnánk hozzájuk. A kereszténység mai kornak megfelelő átélése csak markáns vallásosságra épülhet.

– Ehhez az is kell, hogy minden templomban rendszeresen legyen szentmise, szentbeszéd, gyóntatás, s mindenki magához vehesse a szentiségeket. A pap jelenléte mindehhez nélkülözhetlen. Ön hogy bírja föladatit ellátni a környéken?

– Kilenc falu plébánosa vagyok. Hozzám tartozik Pula, Nagyvázsony, Vöröstó, Barnag, Mencshely, s én eskelek, temetek, keresztelek, szentmisézem rendszeresen Balatonakalin, Dörgicsén, Vászolyban és Pécselyen.

Négy plébánia volt ez valamikor, négy pap látta el e területet. Igaz, hogy akkor még Vászoly kilencszáz lelkes község volt, ma kettőszáz. Hasonló mondható el Vöröstóról, Barnagról s Puláról is. Még hatvan évvel ezelőtt is nyolcvan iskolásgyermek élt a községben, ma alig tucatnyi. Esküvő is ritkán van, talán legtöbb a temetés a Balaton-fölvidéken.

– *Hogy tudja föladatát ellátni idővel-energiával, mikor tudtommal még a fővárosban is számítanak Önre?*

– Az a szerencsém, hogy mikor ide helyeztek a Nagyvázsony körüli községekbe, elődöm s nyugdíjas pap kollegám elvállalta, hogy rendszeresen segít nekem a munkában. Vasárnaponként én 4 községben tartok szentmisét, ő pedig 3-ban. Pécselyen a tihanyi bencések segítenek. Körülbelül ez a teljesítőképesség határa, hogy az ember el tudja érni, a vasárnap vasárnap legyen.

– *Plébános úr! Az Úgy érezte, szabadon él című dokumentumfilmben a kábszeres fiatalok megmentéséért küzdők közt volt egy pap is. Úgy tudom, a korán elhunyt Szabó János tisztelendő munkáját épp Ön folytatja Budapestben. Ráér-e foglalkozni a*

*falvakban is a fiatalokkal ennyi teendő közben?*

– Időm lenne rá, inkább az a gond, hogy a gyerekek és a fiatalok még nem szokták azt meg, hogy paphoz forduljanak életük nagy földatának megoldása előtt. Mi a fővárosi munkám illeti, az egyházi szociális munkában veszek részt. 1988 után először a kábszer elleni küzdelem részesi lettünk, utóbb egy családsegítőt is nyithattunk a XIII. kerületben. Jómagam korán elhunyt paptestvérem, Szabó János tevékenységét folytatom. Kétségtelen előrelépés volt a szenvedélybetegekkel, alkoholistákkal, kábszeresekkel foglalkozáson túl, hogy odaengedtek bennünk a rászoruló családokhoz is. Sőt, hosszú tárgyalások után sikerült elérnünk, hogy a családsegítő vezetőjét az egyház nevezze ki. Az embereknek szükségük van tanácsra életvezetésükhöz, lelki, egzsisztenciális, jogi, lélektani újraindításra, mit 16 főállású s 8 félállású szakemberünk eredményesen el is lát. Itt dolgozom én is. Úgy érzem, hivatásom gyakorlalom falun-városon egyaránt.

– *Kívánom, hogy aranymiséjét is ily tevékenyen, ennyi sikerről beszámolva tarthassa meg Pulán s a környező községekben!*

## PULA–KINIZSI FORRÁS

A Veszprémet Tapolcával összekötő útról Nagyvázsony és Pula között nagyjából félúton kell letérnünk dél felé, hol egy tölcészerűn összeszűkülő völgyben csendes erdei környezetben találjuk meg a Kinizsi-forrást s a tálodi kolostorromot. Turistaúton több irányból is jól megközelíthető.

A forrás s a kolostor története elválaszthatlan egymástól, a forrás jelenléte tette betelepülésre alkalmassá e vadregényes helyet. Valószínűleg az itt megtelepedett szerzetesek foglalták a tiszta, hűs vizű forrást kőágyzatba. A tálodi kolostorromot ma szinte teljesen benövi a növényzet, s a pusztulás csöndje veszi körül.

Nevét a mára eltűnt Tálad faluról kapta. Az egykori hadiút, a Via Magna szomszédságában álló templomot és pálos kolostort valószínűleg a XIII. század végén Szent Erzsébet tiszteletére

alapította a Rátót nemzetségbeli Gyulaffy család. Mikor fölépült a vázsonyi kolostor, a pálosrendi szerzetesek oda költöztek, s helyük a ferencrendi szerzetesek foglalták el. Ők a török megjelenéséig éltek itt, majd 1543-ban értekeik elmenekítve elhagyták a kolostort, melyet 1552-ben a környék földesuri robbantottak föl, nehogy a török várat létesíthessen az épületekből.

A romokból hasznosítható anyagot a helybeliek saját építkezésikhez széthordták, s mi megmaradt, azt végleg elkezdte az enyészet, benötte a növényzet. Jelenleg az egykori templomnak két fala áll. Legszebb és legépebb a templom hajójának nyugati fala félköríves bejáratával s kerek rózsablakával. Itt-ott láthatók a kolostor kőfalának maradványai is.

A romok szomszédságában fakad a tiszta vizű Kinizsi-forrás, mely egy kövekkel

kirakott, nyolc méter átmérőjű medencébe folyik. Néhány évtizede még nyolc forrás táplálta e medencét, melyet még a valaha itt élt szerzetesek készítettek. A szerzetesek a közeli Vázsonyi-séden gátat emeltek, s kisebb halastavat létesítettek. Az ott kifogott halakat a Kinizsi-forrás medencéjének vizében tárolták. Hajdan fakadt itt egy másik bővizű forrás is, a belőle táplálkozó ér a kolostor alatt egyesült a medencéből kifolyó patakka, s az épület körüli területet kis félszigetszerűn övezték.

A forrás környéke hosszú idők óta kedvelt kirándulóhely, asztalok, padok és tűzrakóhely fogadja az elfáradt turistákat. Az egész területet szép fejlődésű, egészséges erdő borítja, benne bükk-, tölgy- és gyertyánegyedekkel. Az állomány kora negyvenöt-ötven év.

## PULAI ÉPÍTMÉNYEK A MŰEMLÉKI NYILVÁNTARTÁSBAN

Pula nyolc létesítménye szerepel a hivatalos műemléki nyilvántartásban, ebből hat műemlék jellegű, kettő pedig városképi jelentőségű épület. Három egyházi műemlék található a faluban. Az első a gótikus **tálodi kolostorrom** a XIV. századból, a Kinizsi-forrásnál (helyrajzi szám: 069/4). A második a késő

barokk **római katolikus templom** 1797-ből, a Fő utcában (hrsz.: 38/2). Végül a harmadik a késő barokk **Szent Flórián-kápolna** 1773-ból, szintén a Fő utcában (hrsz.: 38/5). A Fő utca nevezetességei ezen kívül a népi **vízimalom és lakóház** a Fő utca 95.-ben (hrsz.: 065), a népi **híd** (hrsz.: 068), vala-

mint a két városképi jelentőségű népi **lakóház és gazdasági épület**, az egyik a Fő utca 69.-ben (hrsz.: 108), a másik a Fő utca 79.-ben (hrsz.: 96, 97, 98/5, 98/2). A Kis utca nevezetessége a Kis utca 27.-ben található népi **lakóház**.

Pula irtásfalú. Ez azt jelenti, hogy a falu helyét, a mezőgazdálkodásra alkalmas területeket az egykori erdőrenges kiirtásával nyerték. Ennek ellenére nagyon magas a község határainak erdőszűrsége: az 1464 hektár közigazgatási területen belül 1026 hektár erdő található, mely 70%-os erdőszűrségnek felel meg. Ezért oly jó, egészséges a levegő a faluban s határainban. Tudom, hogy a pulaiak erdeik szinte minden fáját, kövét, útkanyarulatát ismerik, mégis megkísérlem bemutatni ez erdőrenges területet. Az erdőterületek legfontosabb adatait a tíz évre szóló erdőgazdasági üzemtervek rögzítik. A továbbiakban az erdők jellemzőit üzemtervi adatok alapján ismertetem.

### Az erdők termőhelye

A község területe két táj határain helyezkedik el. A tapolcai úttól északra fekvő rész (a Kab-hegy lába) a Dél-Bakony-hoz, a délre fekvő rész (a Tálodi-tömb) a Balaton-felvidékhez tartozik. Ezért, mint minden tájhatáron lévő területnek, Pulának is átmenetileg termőhelyi viszonyai. Esetenként érezhetjük a Bakony zord időjárását, de néha a Balaton-felvidékre emlékeztet a nánczihegyi pincésort s szőlőket melengető délnyugati napsütés.

A hajdani erdőirtás folyamata megállt a még mezőgazdaságilag megművelhető terü-

letek határain. A kizárólag erdőnek alkalmas helyek megmaradt erdőtakarója áldásos védő hatást fejtett ki a környező területekre is, így nem pusztultak le a talajok, nem keletkeztek vízmosások s csupasz, terméketlen sziklaföltszínek.

Pula határainban mészkő, bazalt és lösz alapkőzetek fejlődtek ki a talajok. A kőzetek mozaikosan helyezkednek el, s a kialakult talajok mélysége is igen változó. Az erdőtenyészet számára legkedvezőbb bemosódásos barna erdőtalajtól a bazalton kialakuló rankerig s a mészkővön fejlődő rendzináig egyaránt megtalálható itt mindenféle erdőtalaj. Általában gyöngén savanyú kémhatásúak, a fatenyészet számára kedvezők.

Az éves csapadékmennyiség 650–700 mm. Az erdők általában a csapadékból nyerik vízszükségletük, egyedül Tálod körül említene az üzemtervek felszín alatt szivárgó vizet.

### Az erdők fafajösszetétele és élővilága

Az erdőket legjobban az előforduló fafajok gyakoriságával tudjuk jellemezni, teljesítőkéességük, gazdasági jelentőségük pedig a megtermelt fatérfogattal (élőfakészlet köbméterben). A 961 hektár erdő 47%-a cser, 18% gyertyán, 16% tölgy, 9% bükk, 3–3% erdei- és feketefenyő, 1–1% pedig kőris,

juhar, hárs és akác. A 226.841 köbméter élőfából 46% cser, 18% tölgy, 14% gyertyán, 12% bükk, 5% feketefenyő, 4% erdeifenyő, 1% kőris, ennél kevesebb a hárs, juhar s az akác. Azon fafajta hasznosítja legjobban termőhelyét, melyik élőfakészletben elfoglalt aránya meghaladja területi arányát (bükk, tölgy, feketefenyő).

A pulai erdők korosztályviszonyai kiegyenlítetlenek. 29% 61–80 év közötti, 25% 41–60, 15% 81–100, 10% 1–10, 7% 11–20, 6% 31–40, 2% 21–30 éves, 6% pedig 100 évnél idősebb. A falu lakói bizonyára reménykedve s örömmel figyelik, hogy a Nánczihegy mögötti nagy fölújítási területeken is lassan fölcsaperedik az új erdő.

A pulai község határ erdeiben ezenkívül szépszerivel előfordulnak még az őshonos fafajok közül a molyhóstölgy, virágos kőris, a korai hegyi és mezei juhar, kislevelű hárs, barkócaberkenye, háziberkenye, vadkörte, vadalma, madárcseresznye, mezei s hegyi szil, kecskefűz, fehérfűz s mézgaséger. Az akác, vöröstölgy, szelíd gesztenye, vörösfenyő, erdeifenyő, feketefenyő s a korai nyár nem őshonos, hanem ültetett fafajok. A leggyakoribb cserjefajok: fagyal, kőkény, galagonya, vörösgyűrű som, vadrózsa, lonc, bodza, húsos som. A párás, hűvös hegyvidéki klímát jelzi a farkasölő sisakvirág előfordulása a Tálodi völgyben. A pulai erdő

kiváló gombatermő terület, gyakori a rókagomba s a vargánya. Az erdők rovar-, hüllő-, madár-, rágcsálóvilága gazdag, épp az összes élőlény számára kedvező egyes lomberdő jelleg miatt. A nagyvad (vaddisznó, őz, szarvas) az egész tájon túlszaporodott, mi sajnos a fiatal erdőkön s náncihegyi kerteken is érzékelhető.

### Az erdők rendeltetése

Az erdők faállományából származó haszon a tulajdonosáé, illetve használójáé. De az erdő védelmi, közjóléti áldási valamennyiünké. A pulai erdők 80%-a elsősorban fatermelési, 7%-a talajvédelmi rendeltetésű (merdek terület, vízmosás, gyönge termőhely védelme). Elsősorban a Farkas-árok védelme tartozik ez utóbbi kategóriába. 3%-ot tesznek ki a

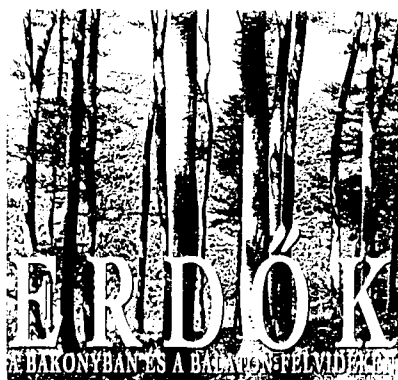
közjóléti célú erdők, melyek a kirándulás, pihenés, gyönyörködtetés lehetőségét kínálják. A falu s a Náncihegy közti fiatal sűrűség, a Náncihegytől északra meghagyott idős cseres, a legelőerdő, a Tálodi-forrás s a romok környezete tartozik ide. A maradék 10% nem faállománnyal borított terület: nyiladék, tisztás, út, vízfölület. Legfontosabb a pulai láp (8,8 hektár) mint erdei tisztás, valamint a föltöltődő Nagy- és Kis-Sástó (1,8 hektár), mint természeti érdekesség.

### Az erdők tulajdoni és használati viszonyai

Az erdők 62%-a állami, 38%-a magán. Az állami erdőkből 51 hektár a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Rt. Monostorapáti Erdészete kezelésében van. 590

hektár a HM Veszprémi Erdőgazdaság Rt. Kab-hegyi Erdészete használatában. A magánerdők 18%-a kárpótlás során, 82%-a részarányföldtulajdon kiadásával talált gazdára.

A magánerdők tömbös jellege miatt azok jórészt csak társult erdőgazdálkodást lehet folytatni. A kis, különálló foltok, egy személy által birtokolt helyrajzi számok kezelhetőek egyénileg. A nagyvászonyi mezőgazdasági szövetkezet haszonbérletében van 266 hektár erdőterület, a fennmaradó 120 hektáron néhány együttműködési megállapodást kötöttek a tulajdonostársak, csekély területen pedig előfordul egyéni erdőgazdálkodás is. A pulaiak szakszerű erdőgazdálkodása igazolja a község hagyományos erdőszeretetét.



## FELHÍVÁS



Kedves erdőszerető pulaiak! Az erdőgazdálkodás, az erdőben végzett munka, változatossága s mostoha körülményei miatt, sok izgalmas élményt, kellemes vagy kellemetlen eseményt hoz az

erdőben dolgozó, az erdővel együtt élő ember életébe. Ez események, történetek igen tanulságosak lehetnek az utókor számára. Ezért kérem a falu lakóit, időseket-fiatalokat egyaránt, hogy ha a régi

erdőgazdálkodásról, erdei történetekről, eseményekről tudnak, írják le, vagy mondják el a szerkesztőségnek. Jó lenne a következő évi újságban közreadni a pulai erdők legendáit is.

Veszprém-Pula, 1997. Július 9.

## AZ EX-KIRÁLY HALÁLA

Napsütéses január eleji dél-előtt volt, mikor Pulán néhány buszra váró fölnőtt és gyerek észrevette a faluhoz közel eső Náczihegy szőlőskertjeiben az öregot. Föl-alá járkált, majd megállt egy düledezni készülő régi-rossz pince előtt.

A gyerekek bátran közelítettek felé, mire ő lassan, alig-alig lépegetve elindult a présház elől. A fénylő, fehérő, puha havon vonszolta tovább magát, erőtlennek látszott. Áttipegett a falun keresztül vezető aszfaltúton, aztán a János-hegy hópaplanos lejtőjén pihent egyet. Az üldözők izgatottan, szótlansiettek utána. Az öreg most vette csak észre, hogy ez nem tréfa. Futásra fogta volna, de nem volt ereje hozzá. Összeesett a Lucerna-földek mellett. A gyerekek először csak figyelték, de az öreg békésen pislogott, s barátságot kínált tekintete. Körülállták. Rövid tanácskozás: három szánkót egymás mellé

állítottak, arra fektették. Lá-bait – biztos, ami biztos – összekötözték. Elindultak a falu felé. Útközben vették észre, hogy lapockatáján csupa genny az öreg rossz, barnás gúnyája. Valaki rálött még az ősz folyamán.

A kis menet a faluhoz közeledett. A Káposztáskertek környékén csak úgy rajzottak a gyerekek és az érdeklődő fölnöttek. Senki sem ismerte föl a csöndesen szenvedőt. Az Ispán-kert sarkán leemelték az "öregurat" a szánkóról, s lábaira állították. Élelemmel kínálták, de nem fogadott el semmit. Néha hadonászott, ha közel mentek hozzá.

A kíváncsiak egyre cserélődtek, csak a gyerekhad álltvárt ebéd és vacsora nélkül. Ismerős is akadt, ki a tél kezdete óta többször is látta az autóbusból az öregot, amint a havat kapargatta, gesztenyét keresett.

Valamivel napáldozta előtt érkezett egyetlen ismerője a

havon fekvő öregnek. Megtudtuk, hogy nagy legény volt valamikor, a Kab-hegy fejedelmi koronájú királya. Langyos szeptemberi esték tanúsíthatnák igazán, olyankor forró vére üzte, hajtotta lovagi birokra, s győztesként nézte mindig inaló versenyző vetélytársát. Az ő oldalán maradt a vadon legszebb lány. Két évvel ezelőtt még valódi "Nádler-aranyakat" érő fejdísze volt.

Újra fölállították, gyöngéd fogásokkal, s a korán buko nap fénye még egyszer végigsimította kopott köntösét. Aztán tompán dörrent a távcsöves puska. Az exkirály kiadta páráját.

A megváltó golyót a száműzött régi ismerője, minden Kab-hegyi titkok tudója, Mesterházy Lajos kerületvezető vadász repítette puskájából. A fejedelmi testet a mit sem sejtő éhes rókák falták föl, s a királyi korona a Kab-hegyi vadrezervátum vadászházát díszíti. (rian)



Szalay Miklós festménye

# KÉZMŰVES FOGALKOZÁS A FALUHÁZBAN

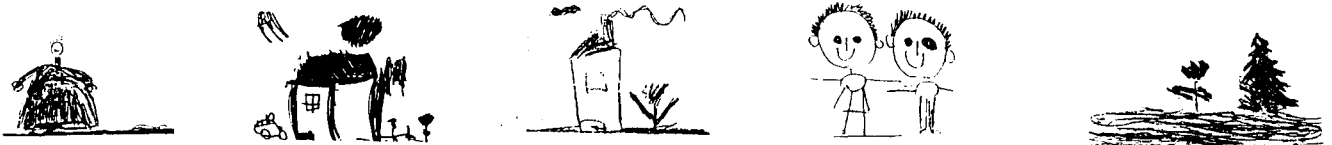
"Pulai gyerekek figyelem! Kézműves foglalkozás lesz a Faluházban!" - így szólt a felhívás és a pulai gyerekek jöttek. Megtöltötték étellel, vidám zsvivajjal a községházát. Hosszú órákon át gyöngyöt fűztek és nemezt készítettek nagy türelemmel és lelkesedéssel. Jutott gyöngysor, lepke, darázs katicabogár a huginak, az anyunak, játszathattak a

saját készítésű nemezlabdával, kiségerrel, békával...

És a játéknak délután sem szakadt vége, péntek és szombat délután a taliándörögdi "Völgycsöndtörő" napok rendezvényeit látogatták meg. A játszóházban bőrkarkötőt fontak és a faluval kapcsolatos rajzokat alkottak a gyerekek. A bábszínház és a zenés rendezvények gyakran készítették te-

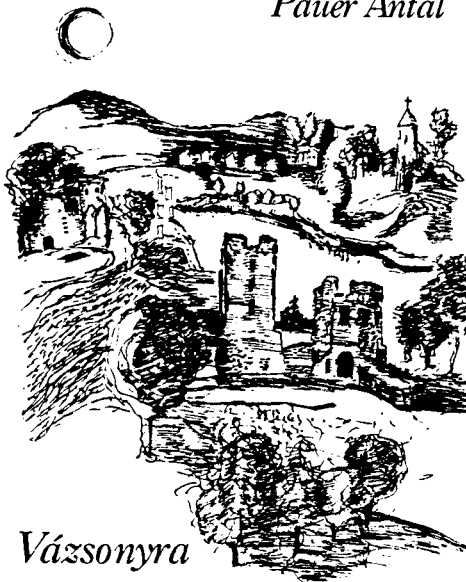
nyeret pirosító tapsra és hangos kacagásra az apróságokat. Köszönet a képviselőtestületnek, hogy lehetővé tették a program létrejöttét, Kohlrusz Rita és Kőrös Andrea tanítónéniknek, hogy a foglalkozásokat lebonyolították, a pulai szülőknek, hogy részvételükkel támogatták a rendezvény sikeres lebonyolítását.

Kertész Nóra



## KÖNYVBEMUTATÓ PULÁN

*Pauer Antal*



*Vázsonyra*

*visszanéz*

*a Nap*

### Tavaszi a Nácihegyen

Pauer Antal verse

*A Nácihegyen zöldre váltott  
az őszi szántás, téli szürkesség.  
Gyapjas fű fedí már az árkot,  
javában híznak rajt a gesztenyék.*

*A kék köd-paplanát lerúgta  
alant a Tálad-hajlat erdeje.  
Mily dús parókás kopasz búbja,  
cibálja kedvvel a Kab-hegy szele.*

*Az agg Stefán is fogja kulcsát:  
megnézi, mint telet a Nácihegy?  
És lám, egy hordaját kifűrták  
azok a borra szomjult – egerek!*

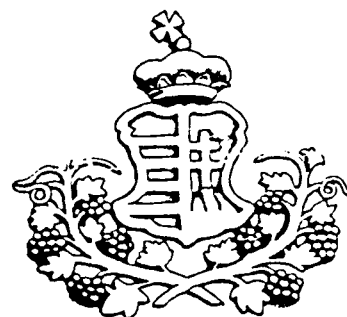
## VENDÉGÜNK TÖRÖK FERENC ÉPÍTÉSZ

Török Ferenc 1936-ban született Budapesten. Középiskoláit a báró Kemény Zsigmond, s a Kölcsey Ferenc gimnáziumban végezte. Építészmérnöki oklevelét a Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán szerezte 1960-ban. Alkotó építési és oktatói munkáját a BME építészkarán végzi 1960 óta. Rövid megszakítással tervezőként dolgozott a Középterülettervező vállalatnál (1965-66). Munkásságát számos hazai középület, lakóépület, műemléki rekonstrukció s egyházművészeti alkotás jelzi. Több hazai és külföldi kiállításon szerepelt

munkáival. Önálló gyűjteményes kiállítása volt Harminc év az Alma Materben címmel a BME aulájában s az Adalbertinumban (1992). Előadásokat tartott több közművelődési fórumon, művészeti s műszaki főiskolán. 1992-től egyetemi tanár, 1983-ban Ybl-, 1992-ben Pro Architectura-, 1995-ben pedig Kossuth-díjat kapott. Tervezett templomot Nagydobszán, Nemeshegyesen, Balatonfenyvesen, Révfülöpön, Edelényben, Ábrahámhegyen, Felsőpakonyban, Nyíregyházán, Nyársapáton s Mária-pócsott.

Ő tervezte a szent-

endrei művésztelepet s kiállítási épületet, a budapesti Elvarázolt Kastélyt, Vatikán Állam budapesti nagykövetségét, a Vatikáni Expo Pavilont (Magyar szentek temploma), s ő dolgozta ki a Pannónhalmi főapátság fejlesztési terveit. 1997-ben a Műegyetem és az építész testület a "Szabad Művészetek Mestere" (Dr. of Liberal Arts) címet adományozta részére.



## KIÁLLÍTÁS A BLICKLE GALÉRIÁBAN

Kiss Miklós üvegművész 1944-ben született Nyárádgálfalván. 1973-ban Kolozsvárt végzett a Képző- és Iparművészeti Egyetemen üvegtervező iparművészként. Mesterei Lupás Anna, Zoé Baicoianu s Balaskó Nándor voltak. 1986-tól

1990-ig az Ajkai Üvegyár tervezője volt. Jelenleg szabadfoglalkozású művész. Egyéni kiállításai: Marosvásárhely (1974), Bukarest (1975), Veszprém (1989), Győr, Ajka, Unna (1990), s Mannheim (1993). Köztéri munkái Marosvásárhelyt a

házasságkötő terem s az Ifjúsági Szálló csillárai. A Bukaresti Nemzeti Múzeumban egy üvegkompozíciója, a Marosvásárhelyi Múzeumban pedig egy dísz tárgya van kiállítva.



*„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma  
az Isteni félelem és tisztesség.”  
(A szőlőhegy eredeti törvénykönyvéből)*

## Meghívó

PULA község képviselőtestülete és a szőlőhegy birtokosainak baráti köre tisztelettel  
meghívja Önt és családját

az 1997 július 26.-án szombaton megrendezendő

### NÁCZIHEGYI IGNÁC - NAPI

Ünnepségre

Az ünnepség programja:

**10 órakor:** A Szent Ignác emlékműnél, rossz idő esetén a falu  
templomában

**Szent Ignác napi mise és könyörgés a bő termésért**  
A szentmisét celebrálja **Görbe László** piarista atya a  
veszprémi Padányi Bíró Márton Általános Iskola, Gimnázium  
és Egészségügyi Szakközépiskola Főigazgatója és  
Deák Ákos esperes plébános

**17 órakor:** a szőlőhegyi emlékműnél, illetve a faluházban rossz idő  
esetén

Ünnepi beszédet mond: **Dr. Török Ferenc** Kossuth és Ybl  
díjas építész, műegyetemi tanár  
a műsorban fellépnek:  
**Pintér Tibor** Radnóti díjas előadóművész  
a **Német Nemzetiségi Dalkör Hárskút**  
a pulai **Gyermek Tánccsoport**  
**Farkas Hajnalka** furulya  
**Piller Magdolna** vers

Az ünnepség után a Blickle borháznál:

**Kiss Miklós** iparművész kiállítása  
megnyitót mond a Házigazda

**20 órakor:** a Faluházban Svábbál

a zenét **Csincsi Ferenc** és zenekara szolgáltatja  
(meghívók Piller János Pula, Kabhegy u. 4. és Maármé Jáger  
Györgyi Kabhegy u. 1 és az Önkormányzatnál vásárolhatók, 150 Ft/db)